

فصل سوم

چندضلعی ها

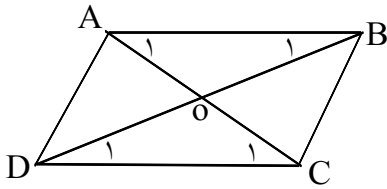
چندضلعی ها

مساحت

- با استفاده از استدلال استنتاجی، نشان دهید که در هر متوازی الاضلاع، قطرها یکدیگر را نصف می کنند.
فرض کنیم O نقطه‌ی تلاقی اقطار متوازی الاضلاع $ABCD$ باشد.

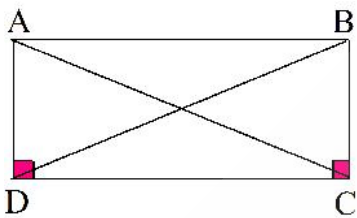
$$\left. \begin{array}{l} \left. \begin{array}{l} AB \parallel CD \\ \text{مورب } AC \end{array} \right\} \Rightarrow \hat{A}_1 = \hat{C}_1 \\ \left. \begin{array}{l} AB \parallel CD \\ \text{مورب } BD \end{array} \right\} \Rightarrow \hat{B}_1 = \hat{D}_1 \end{array} \right\} \Rightarrow \triangle AOB \cong \triangle DOC \Rightarrow \begin{cases} OA = OC \\ OB = OD \end{cases}$$

$AB = CD$ اضلاع مقابل متوازی الاضلاع مساویند



بنابراین در متوازی الاضلاع اقطار منصف یکدیگرند.

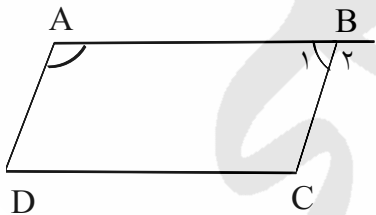
- نشان دهید که در هر مستطیل، قطرها با هم مساوی هستند و یکدیگر را نصف می کنند.



(ض ض) اضلاع مقابل
مستطیل مساویند

بنابراین در مستطیل قطرها مساویند. در ضمن مستطیل نوعی متوازی الاضلاع است پس قطرهای مستطیل منصف یکدیگرند.

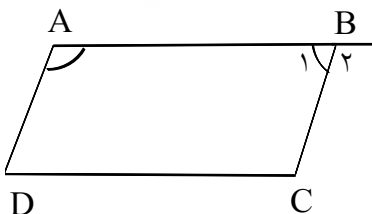
- ثابت کنید که اگر در یک چهار ضلعی زاویه‌های مقابل دو به دو متساوی باشند، چهارضلعی، متوازی الاضلاع است.
فرض کنید در چهارضلعی $ABCD$ داشته باشیم $\hat{A} = \hat{C}$ و $\hat{B} = \hat{D}$ ، مجموع زوایای هر چهارضلعی 360° است. داریم:



$$\hat{A} + \hat{B}_1 + \hat{C} + \hat{D} = 360 \Rightarrow 2\hat{A} + 2\hat{B}_1 = 360 \Rightarrow \hat{A} + \hat{B}_1 = 180^\circ$$

از طرفی $\hat{B}_1 + \hat{B}_2 = 180^\circ$ بنابراین $\hat{A} = \hat{B}_2$ در نتیجه $AD \parallel BC$. به همین ترتیب ثابت می شود $AB \parallel DC$ پس $ABCD$ متوازی الاضلاع است.

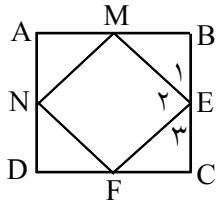
- ثابت کنید که اگر در یک چهار ضلعی هر دو زاویه‌ی مجاور به یک ضلع، مکمل یکدیگر باشند، چهار ضلعی متوازی الاضلاع است.



$$\hat{A} + \hat{B}_1 = 180^\circ \Rightarrow \text{با توجه به فرض}$$

از طرفی $\hat{B}_1 + \hat{B}_2 = 180^\circ$ بنابراین $\hat{A} = \hat{B}_2$ در نتیجه $AD \parallel BC$. به همین ترتیب ثابت می شود $AB \parallel DC$ پس چهارضلعی $ABCD$ متوازی الاضلاع است.

- ثابت کنید هر گاه وسطهای اضلاع مربعی را متوالیاً به هم وصل کنیم، چهارضلعی حاصل یک مربع می‌باشد.



فرض: ABCD مربع و M و E و F و N وسط اضلاع
حکم: مربع MEFN

$$\left. \begin{array}{l} \widehat{MBE} \leftarrow \widehat{B} = 90^\circ \\ \widehat{MBE} \leftarrow \text{قائم الزاویه متساوی الساقین} \end{array} \right\} \widehat{E}_1 = 45^\circ$$

$$\left. \begin{array}{l} \widehat{MB} = \widehat{BE} \\ \widehat{CE} = \widehat{CF} \\ \widehat{C} = 90^\circ \end{array} \right\} \widehat{E}_3 = 45^\circ$$

$$\left. \begin{array}{l} \widehat{MBE} \leftarrow \text{قائم الزاویه متساوی الساقین} \\ \widehat{CEF} \leftarrow \text{قائم الزاویه متساوی الساقین} \end{array} \right\} \widehat{E}_2 = 45^\circ$$

$$\widehat{E}_1 + \widehat{E}_2 + \widehat{E}_3 = 180^\circ \Rightarrow \widehat{E}_2 = 90^\circ$$

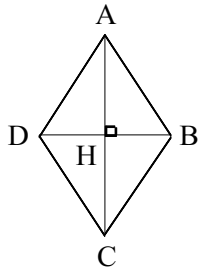
به همین ترتیب می‌توان ثابت کرد زاویه‌های M و N و F هم 90° هستند.

$$\widehat{MBE} \cong \widehat{CEF} \Rightarrow ME = EF \quad (\text{ض ض ض})$$

چهارضلعی که همه‌ی زوایای آن قائمه باشند و دو ضلع مجاورش برابر باشند مربع است.

- نشان دهید متوازی‌الاضلاعی که قطرهای آن برهم عمود باشند، لوزی است.

فرض:



$$AB \parallel CD, AD \parallel BC, AC \perp BD$$

حکم:

$$AB = BC = CD = DA$$

برهان: قطرهای هر متوازی‌الاضلاع یک‌دیگر را نصف می‌کنند و از طرف دیگر $AC \perp BD$ پس

در $\triangle ABD$ ، AH عمود منصف ضلع BD است. لذا مثلث متساوی‌الساقین می‌باشد. به طریق

مشابه در $\triangle ABC$ نیز BH عمود منصف ضلع AC می‌باشد. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که

$$AB = BC = CD = DA \quad \text{پس چهارضلعی ABCD لوزی است.}$$

- گزینه‌ی درست را انتخاب کنید.

الف) ذوزنقه چهارضلعی است که:

(۱) دو ضلع آن موازی باشد.

(۲) دو قطر آن موازی باشد.

ب) n ضلعی را مقعر گوئیم هرگاه با امتداد دادن یک ضلع آن تغییری ندارد بقیه نقاط چندضلعی:

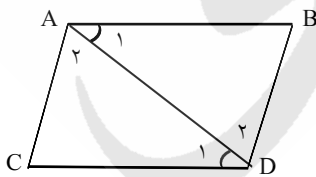
(۱) در یک طرف خط واقع شوند.

(۲) در دو طرف خط واقع شوند.

الف) گزینه‌ی ۱

ب) گزینه‌ی ۲

- ثابت کنید در هر متوازی‌الاضلاع زاویه‌های روبه‌رو با هم برابرند.



$$\angle A = \angle D \quad \text{و} \quad \angle C = \angle B \quad \text{نشان می‌دهیم:}$$

قطر AD را رسم کرده و ثابت می‌کنیم $\angle C = \angle B$ است.

$$\left. \begin{array}{l} \text{مورب } AD, AB \parallel CD \Rightarrow \angle A_1 = \angle D_1 \\ \text{مورب } AD, AC \parallel BD \Rightarrow \angle A_2 = \angle D_2 \\ AD = AD \end{array} \right\}$$

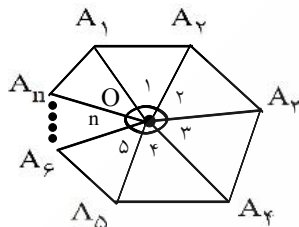
به همین ترتیب می‌توان ثابت کرد که $\angle A = \angle D$ است. برای اثبات $\angle A = \angle D$ می‌توان از رابطه‌ی زیر استفاده

کرد:

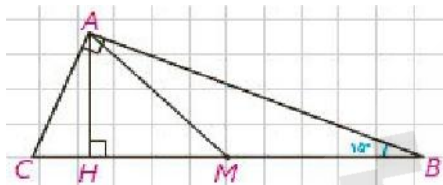
$$\left. \begin{aligned} \angle B &= 180^\circ - (\angle A_1 + \angle D_1) \\ \angle C &= 180^\circ - (\angle A_2 + \angle D_2) \end{aligned} \right\} \begin{aligned} \angle A_1 &= \angle D_1 \\ \angle A_2 &= \angle D_2 \end{aligned} \rightarrow \angle B = 180^\circ - (\angle A_1 + \angle D_1) = \angle C$$

$$\Rightarrow \angle B = \angle C$$

- با استدلال استنتاجی ثابت کنید که مجموع زاویه‌های داخلی یک n ضلعی محدب برابر با $180^\circ \times (n - 2)$ است.
از نقطه‌ی دلخواه O به رأس‌های n ضلعی وصل می‌کنیم. در این صورت n مثلث تقسیم می‌شود و مجموع زوایای هر مثلث 180° است. بنابراین:

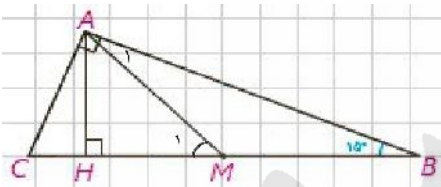


$$\text{مجموع زوایای } n \text{ ضلعی محدب} = 180^\circ n - (\hat{O}_1 + \hat{O}_2 + \dots + \hat{O}_n) = 180^\circ n - 360^\circ = 180^\circ (n - 2)$$



- در مثلث قائم‌الزاویه ABC ، اندازه‌ی زاویه‌ی B برابر 15° است. با رسم میانه و ارتفاع وارد بر وتر نشان دهید اندازه‌ی ارتفاع وارد بر وتر $\frac{1}{4}$ اندازه‌ی وتر است.

در مثلث قائم‌الزاویه میانه وارد بر وتر نصف وتر است پس:



از طرف دیگر در مثلث قائم‌الزاویه ضلع روبه‌رو به زاویه‌ی 30° درجه نصف وتر است.

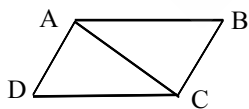
$$\Delta AMH; \angle H = 90^\circ, \angle M_1 = 30^\circ \Rightarrow AM = \frac{AM}{\frac{1}{2}} \Rightarrow AH = \frac{\frac{AM}{2}}{\frac{1}{2}} = \frac{AM}{4}$$

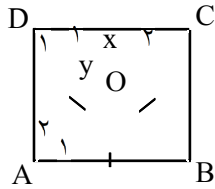
- ثابت کنید:

هرگاه هر قطر یک چهارضلعی، آن چهارضلعی را به دو مثلث هم‌نهشت تقسیم کند، آن چهارضلعی متوازی‌الاضلاع است.

$$\triangle ABC \cong \triangle ADC \Rightarrow \begin{cases} AB = CD \\ BC = AD \end{cases}$$

این ویژگی متوازی‌الاضلاع است، پس $ABCD$ متوازی‌الاضلاع است.





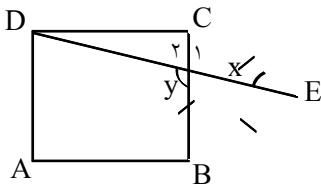
۲ - در شکل مقابل، $ABCD$ یک مربع است. اندازه‌ی x و y را به دست آورید.

مثلث OAB متساوی‌الاضلاع می‌باشد پس $\hat{A}_1 = 60^\circ$ دز نتیجه $\hat{A}_2 = 30^\circ$. از طرفی مثلث OAD متساوی‌الساقین است زیرا دو ساق AO و AD برابر ضلع مربع می‌باشد.

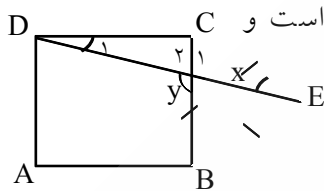
$$\hat{D}_1 = y = \frac{180 - 30}{2} = 75^\circ \Rightarrow \hat{D}_2 = 15^\circ$$

به همین ترتیب $C_2 = 15^\circ$. پس زاویه‌ی x برابر است با: $x = 180 - (15 + 15) = 150^\circ$.

۳ - شکل زیر $ABCD$ یک مربع است. اندازه‌ی x و y را به دست آورید.



مثلث BCE مثلث متساوی‌الاضلاع می‌باشد پس $\hat{C}_1 = 60^\circ$ از طرفی $\hat{C}_2 = 90^\circ$ پس $\hat{DCE} = 150^\circ$.

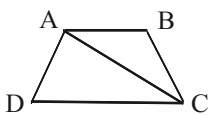


در ضمن $CE = CD$ هر دو برابر ضلع مربع هستند پس مثلث DCE متساوی‌الساقین است و

$$\hat{D}_1 = x = \frac{180 - 150}{2} = 15^\circ$$

$y = D_1 + C_2 \Rightarrow y = 15 + 90 = 105^\circ$. مثلث DCY .

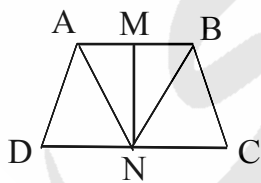
۴ - در دوزنقه‌ی $ABCD$ اگر $BC = AD = AB$ و $AC = DC$ باشد، اندازه‌ی زاویه‌ی D را بیابید.



در شکل مقابل مثلث‌های ABC و ADC متساوی‌الساقین هستند. پس می‌توان نتیجه

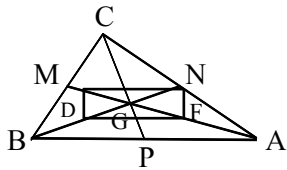
$$\text{گرفت } D = DAC \text{ و } D = \frac{C}{2} \Rightarrow D + D + 2D = 180 \Rightarrow D = 72$$

۵ - ثابت کنید در هر دوزنقه‌ی متساوی‌الساقین خطی که اوساط دو قاعده را به هم وصل می‌کند بر دو قاعده عمود است.



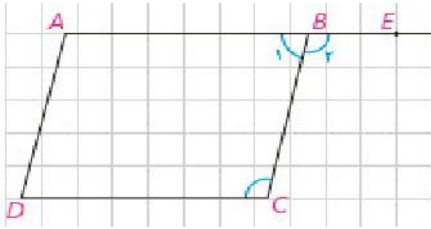
نشان دهید مثلث ABN متساوی‌الساقین است و چون MN میانه است نتیجه بگیرید MN ارتفاع می‌باشد.

۶ - نقطه تلاقی میانه‌های AM و BN و CP در مثلث ABC را G و وسط AG را F و وسط BG را D می‌نامیم. ثابت کنید که چهارضلعی $FDMN$ متوازی‌الاضلاع است. و از آنجا نتیجه بگیرید نقطه برخورد میانه‌ها دو پاره‌خط با نسبت‌های $\frac{1}{3}$ و $\frac{2}{3}$ میانه روی هر یک از میانه‌ها جدا می‌کند.



در مثلث ABC نتیجه بگیرید MN موازی و مساوی نصف AB است. همچنین در مثلث ABG نتیجه بگیرید DF موازی و مساوی نصف AB است. پس MN و EF موازی و مساوی همدیگرند بنابراین FDMN متوازی الاضلاع است. و در متوازی الاضلاع قطرها منصف یکدیگرند. داریم:

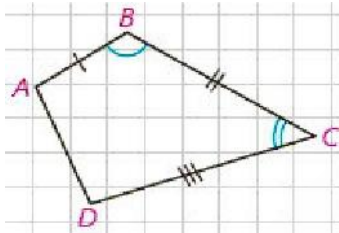
$$GA = GD = BD \Rightarrow GN = \frac{1}{3} BN, BG = \frac{2}{3} BN$$



چهارضلعی ABCD متوازی الاضلاع است. با توجه به شکل، $\angle B_1 = \angle C$ است؛ چرا؟ $\angle B_1$ و $\angle C$ نسبت به هم چه وضعی دارند؟ بنابراین $\angle C$ و $\angle B_1$ می باشند.

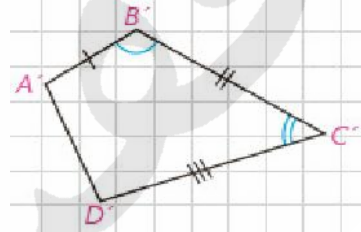
مکمل اند، زیرا $AB \parallel CD$ و BC مورب است.

بنابراین $\angle C$ و $\angle B_1$ مکمل می باشند.



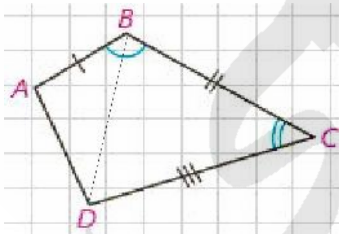
الف) در دو چهارضلعی مقابل $AB = A'B'$ و $\angle B = \angle B_1$ و $BC = B'C'$ و چگونه مساوی بودن اندازه های سایر ضلع ها و زاویه ها را نتیجه می گیرید؟

ب) اگر $\angle B = \angle B_1$ و $BC = B'C'$ و $\angle C = \angle C_1$ و $CD = C'D'$ و در این حالت چگونه مساوی بودن اندازه های سایر ضلع ها و $\angle D = \angle D_1$ زاویه ها را نتیجه می گیرید؟



زاویه ها را نتیجه می گیرید؟

الف) قطرهای BD و B'D' را در دو چهارضلعی رسم می کنیم بدیهی است که دو مثلث BCD و B'C'D' هم نهشت اند پس:



$$\angle B_1 = \angle B'_1 \xrightarrow{\angle B = \angle B'} \angle B_2 = \angle B'_2$$

در دو مثلث ABD و A'B'D':

$$\left. \begin{array}{l} AB = A'B' \\ \angle B_2 = \angle B'_2 \\ BD = B'D' \end{array} \right\} \Rightarrow \triangle ABD \cong \triangle A'B'D' \xrightarrow{\triangle ABCD \cong \triangle A'B'C'D'}$$

$$\square ABCD \cong \square A'B'C'D'$$

ب) در این حالت کافی است قطرهای AC و A'C' را رسم نموده و مانند قسمت الف عمل کنیم. چندضلعی را تعریف کرده و یک مثال برای چندضلعی محدب بیاورید.

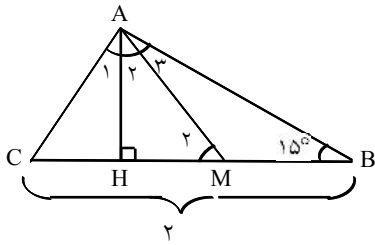
چندضلعی: شکلی است که شامل n ($n \geq 3$) پاره خط متوالی است که:

(۱) هر پاره خط دقیقاً دو پاره خط را در نقاط ابتدایی و انتهایی اش قطع می کند.

(۲) هر دو پاره خط که در یک انتها مشترک اند روی یک خط نباشند.



چندضلعی محدب



- با توجه به این که در مثلث $\triangle ABC$ ، AH ارتفاع وارد بر وتر است. اگر AM میانه‌ی وارد بر وتر مثلث ABC باشد، اندازه‌ی ارتفاع AH را به دست آورید. سپس مساحت $\triangle AMB$ را محاسبه کنید.

چون: $\angle B = 15^\circ \Rightarrow \angle C = 75^\circ$ در مثلث $AHC \rightarrow \begin{cases} \angle H = 90^\circ \\ \angle C = 75^\circ \end{cases} \Rightarrow \angle A_1 = 15^\circ$ (۱)

در مثلث قائم‌الزاویه ABC میانه‌ی وارد بر وتر نصف وتر است

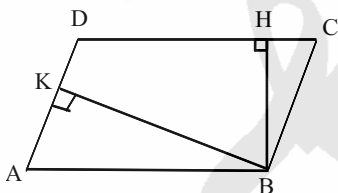
$AM = MB$ در مثلث $\triangle AMB$ متساوی الساقین $\rightarrow \angle A_3 = 15^\circ$ (۲)

با در نظر گرفتن ۱ و ۲ $\angle A_1 + \angle A_2 + \angle A_3 = 90^\circ \rightarrow \angle A_2 = 60^\circ$ در $\triangle AHM \rightarrow \angle M_2 = 30^\circ$
می‌دانیم ضلع روبه‌رو به زاویه 30° نصف وتر است.

از طرفی $AM = \frac{1}{4}BC$ (**)

$(*)$ ، $(**)$ $\Rightarrow AH = \frac{1}{4}BC$ $BC = 20 \rightarrow AH = \frac{1}{4} \times 20 = 5$

$S_{AMB} = \frac{1}{2}(10 \times 5) = 25$



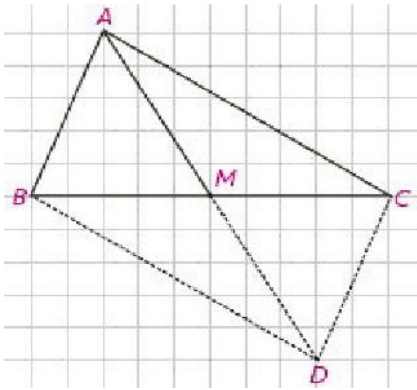
- چهارضلعی $ABCD$ یک متوازی‌الاضلاع است.
الف) دلیل تشابه دو مثلث $\triangle BHC$ و $\triangle BKA$ را بنویسید.
ب) تناسب اضلاع متناظر دو مثلث را کامل کنید.

الف) به حالت برابری سه زاویه متشابه‌اند.

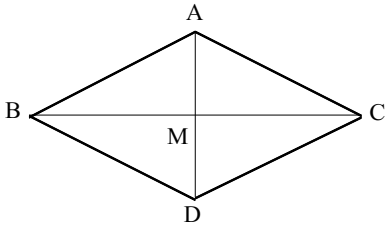
$\left. \begin{array}{l} \angle A = \angle C \\ \angle K = \angle H = 90^\circ \end{array} \right\} \Rightarrow \triangle BHC \sim \triangle BKA$

$\frac{AB}{BC} = \frac{AK}{HC} = \frac{BK}{BH}$

(ب)



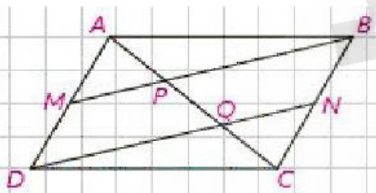
- در مثلث ABC ، AM میانه وارد بر ضلع BC است و $AM = \frac{BC}{2}$. روی نیم خط AM نقطه‌ی D را چنان در نظر می‌گیریم که $MD = AM$. الف) آیا می‌توانید نتیجه بگیرید $AD = BC$ و قطرهای AD و BC منصف یکدیگرند؟ ب) چگونه نتیجه می‌گیرید $\angle A$ قائمه است؟



$$\left. \begin{array}{l} AM = \frac{BC}{2} \\ AM = \frac{AD}{2} \end{array} \right\} \Rightarrow \frac{BC}{2} = \frac{AD}{2} \Rightarrow BC = AD \quad (\text{الف})$$

پس قطرهای برابر و منصف یکدیگرند.

ب) از آنجا که قطرهای برابر و منصف‌اند و با توجه به این که هر چهارضلعی که در آن قطرهای برابر و منصف باشند یک مستطیل است، می‌توان نتیجه گرفت که زاویه‌ی $\angle A$ قائمه است.



- در متوازی‌الاضلاع $ABCD$ ، M و N به ترتیب وسط‌های ضلع‌های AD و BC می‌باشند. چرا خط‌های MB و DN موازی‌اند؟ به کمک آن ثابت کنید $AP = PQ = QC$.

اگر در یک چهارضلعی دو ضلع موازی و مساوی باشند آن چهارضلعی متوازی‌الاضلاع است. در چهارضلعی

$$\left. \begin{array}{l} AD = BC \xrightarrow{\div 2} BN = MD \\ BN \parallel MD \end{array} \right\} \Rightarrow BM \parallel DN$$

$BMDN$ داریم:

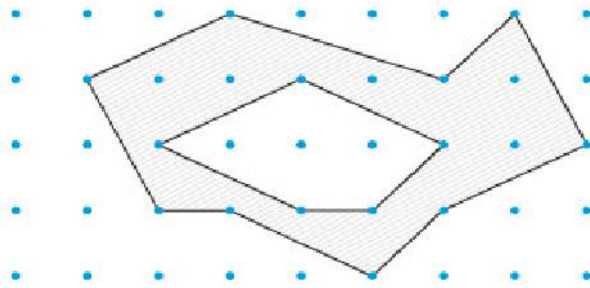
$$\triangle BCP ; BP \parallel QN \Rightarrow \frac{CQ}{QP} = \frac{CN}{NB} = 1 \Rightarrow CQ = PQ \Rightarrow AP = PQ = QC$$



چندضلعی شبکه‌ای را تعریف کرده و مساحت چندضلعی زیر را به دست آورید.

چندضلعی که تمام رئوس آن روی نقاط شبکه‌ای قرار گیرد، چندضلعی شبکه‌ای نام دارد.

$$\begin{array}{l} b = 4 \\ i = 1 \end{array} \Rightarrow S = \frac{b}{2} - 1 + i \Rightarrow S = \frac{4}{2} - 1 + 1 \Rightarrow S = 2$$



- ۵ - با توجه به مساحت چندضلعی‌های شبکه‌ای مساحت قسمت سایه‌زده را محاسبه کنید. (راهنمایی: مساحت چندضلعی داخلی را از مساحت چندضلعی بیرونی کم کنید.)

$$b = 14, i = 5, S = \frac{b}{2} - 1 + i \Rightarrow S = 7 - 1 + 5 = 11$$



- ۶ - اگر فاصله‌ی نقطه‌های شبکه‌ای یک سانتی‌متر باشد، یک برگ درخت را روی یک صفحه‌ی شطرنجی قرار دهید و با رسم آن مساحت آن را به طور تقریبی محاسبه کنید. واضح است که با کوچک‌تر کردن واحد می‌توانیم مساحت را با تقریب بهتری محاسبه کنیم.

$$b = 44$$

$$i = 45$$

$$S = \frac{b}{2} - 1 + i \Rightarrow S = \frac{44}{2} - 1 + 45$$

$$S = 21 + 45 = 66$$

- ۷ - ثابت کنید اگر قطرهای یک چهارضلعی بر هم عمود باشند، مساحت چهارضلعی برابر نصف حاصل ضرب اندازه‌ی قطرهای آن خواهد بود.

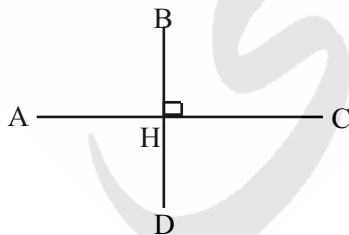
فرض کنید اقطار چهارضلعی ABCD بر هم عمود باشند.

$$S_{ABCD} = S_{ABD} + S_{BCD}$$

$$S_{ABCD} = \frac{1}{2} AH \times BD + \frac{1}{2} CH \times BD$$

$$S_{ABCD} = \frac{1}{2} BD (AH + CH)$$

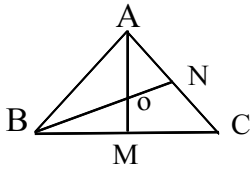
$$S_{ABCD} = \frac{1}{2} BD \times AC$$



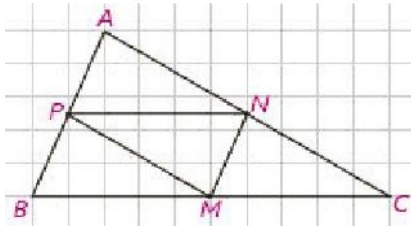
پس مساحت این چهارضلعی مساوی نصف حاصل ضرب قطرهای آن می‌باشد.

- ۸ - اگر در مثلث $\triangle ABC$ داشته باشیم: $BC = 10$ و میانه $AM = 9$ و میانه $BN = 6$ ؛ آنگاه مساحت مثلث ABC را بدست آورید.

راه حل: اگر O نقطه تلاقی میانه‌های AM و BN باشد. داریم:



اضلاع مثلث OBM در رابطه فیثاغورث $(5^2 = 4^2 + 3^2)$ صدق می کنند، پس مثلث OBM قائم الزاویه است و $\widehat{M} = 90^\circ$. بنابراین: AM ارتفاع است.
 $S_{ABC} = \frac{1}{2} AM \times BC = \frac{1}{2} 9 \times 10 = 45$



M و N و P وسط های سه ضلع مثلث ABC مطابق شکل اند.
 الف) پاره خط PN موازی ضلع BC است و پاره خط PM موازی ضلع AC است.
 چرا؟

ب) بنابراین چهارضلعی PNCM است، در نتیجه،
 $\Delta MNP \cong \Delta NMC$ چرا؟

پ) به همین ترتیب برای بقیه ی مثلث ها نیز می توان نشان داد که دو به دو هم نهشت اند.

$$\Delta APN \cong \Delta MNP \cong \Delta BPM$$

الف) پاره خط PN موازی ضلع BC است و پاره خط PM موازی ضلع AC است. از آن جا که P و N به ترتیب وسط AB و AC هستند، پس:

$$\frac{AP}{PB} = \frac{AN}{NC} \xrightarrow{\text{طبق عکس قضیه تالس}} PN \parallel BC$$

$$\frac{BP}{PA} = \frac{BM}{MC} \xrightarrow{\text{طبق عکس قضیه تالس}} PM \parallel AC$$

با همین استدلال داریم:

ب) بنابراین چهارضلعی PNCM متوازی الاضلاع می باشد.

$$\left. \begin{array}{l} MN = MN \text{ مشترک} \\ \left. \begin{array}{l} PN = MC \\ PM = NC \end{array} \right\} \text{ضلع های مقابل در متوازی الاضلاع} \end{array} \right\} \xrightarrow{\text{(ض ض ض)}} \Delta MNP \cong \Delta NMC \quad (***)$$

پ) اثبات: PNMB یک متوازی الاضلاع است زیرا:

$$\frac{NC}{AN} = \frac{MC}{MB} \xrightarrow{\text{طبق عکس تالس}} NM \parallel AB \Rightarrow NM \parallel BD \quad (2)$$

از ۱ و ۲ نتیجه می شود که چهارضلعی PNMB چون ضلع های روبه رویش دو به دو با هم موازی هستند پس متوازی الاضلاع است. حال ثابت می شود که $\Delta PBM \cong \Delta PNM$.

$$\left. \begin{array}{l} PM \text{ ضلع مشترک} \\ \left. \begin{array}{l} BP = MN \\ PN = BM \end{array} \right\} \text{ضلع های مقابل در متوازی الاضلاع} \end{array} \right\} \xrightarrow{\text{(ض ض ض)}} \Delta PBM \cong \Delta PNM \quad (***)$$

در ادامه ی کار ثابت می شود که ANMP یک متوازی الاضلاع است چون:

$$\left\{ \begin{array}{l} MN \parallel AB \Rightarrow MN \parallel AP \\ PM \parallel AC \Rightarrow PM \parallel AN \end{array} \right. \Rightarrow \text{ANMP متوازی الاضلاع}$$

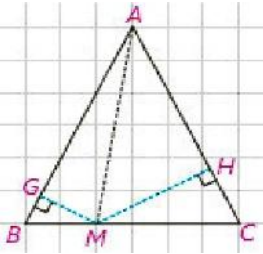
نتایج قسمت های قبل

پس دو مثلث $\triangle APN \cong \triangle PNM$ (*) بنا به حالت (ض ض ض) داریم:

$$\triangle APN \cong \triangle BPM \cong \triangle MNP$$

با مقایسه رابطه‌ی * و ** و *** داریم:

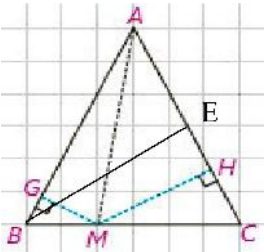
در مثلث متساوی‌الساقین ABC که $AB = AC$ است، نقطه‌ی دلخواه M را روی ضلع BC بین B و C در نظر بگیرید. از M دو عمود MH و MG را به ترتیب بر دو ساق AC و AB رسم کنید. $S_{\triangle AMB}$ و $S_{\triangle AMC}$ را بنویسید.



مساحت مثلث ABC را نیز وقتی پاره‌خط AB یا AC قاعده باشند، بنویسید. الف) چه رابطه‌ای بین این مساحت‌ها وجود دارد؟ آنرا بنویسید. از این رابطه چه نتیجه‌ای می‌گیرید؟ در هر مثلث متساوی‌الساقین ABC که $AB = AC$ است، مجموع فاصله‌های هر نقطه روی قاعده BC از برابر است.

ب) به همین ترتیب نشان دهید در هر مثلث متساوی‌الساقین ABC ، قدرمطلق تفاضل فاصله‌های هر نقطه روی امتدادهای قاعده‌ی BC از خط‌های شامل دو ساق برابر اندازه‌ی ارتفاع وارد بر ساق است.

الف) در هر مثلث متساوی‌الساقین ABC که $AB = AC$ است، مجموع فاصله‌های هر نقطه روی قاعده BC از



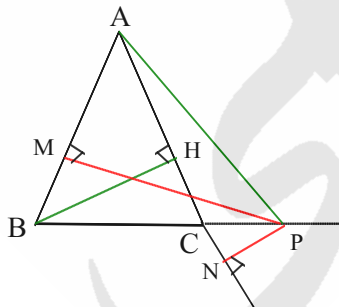
AB , AC برابر ارتفاع وارد بر ساق مثلث است.

$$S_{\triangle ABM} = \frac{1}{2} AB \times MG, S_{\triangle ACM} = \frac{1}{2} AC \times MH, S_{\triangle ABC} = \frac{1}{2} AC \times BE$$

$$S_{\triangle ABM} + S_{\triangle ACM} = S_{\triangle ABC} \xrightarrow{AB = AC} \frac{1}{2} AC \times MG + \frac{1}{2} AC \times MH = \frac{1}{2} AC \times BE$$

$$\Rightarrow \frac{1}{2} AC \times (MG + MH) = \frac{1}{2} AC \times BE \Rightarrow MG + MH = BE$$

ب) فرض کنیم P نقطه‌ای روی امتداد ضلع BC باشد. اگر PM و PN فاصله‌های نقطه P از دو ساق مثلث ABC ($AB = AC = a$) باشند، پاره‌خط AP و ارتفاع BH از مثلث ABC را رسم می‌کنیم.



$$S_{\triangle ABP} = \frac{1}{2} AB \times PM, S_{\triangle ACP} = \frac{1}{2} AC \times PN$$

$$S_{\triangle ABC} = \frac{1}{2} AC \times BH$$

$$|S_{\triangle ABP} - S_{\triangle ACP}| = S_{\triangle ABC} \xrightarrow{AB - AC = a} \left| \frac{1}{2} a \times PM - \frac{1}{2} a \times PN \right| = \frac{1}{2} a \times BH$$

یک چندضلعی شبکه‌ای حداقل چند نقطه‌ی مرزی می‌تواند داشته باشد؟ چرا؟

حداقل ۳ نقطه می‌تواند داشته باشد. چون حداقل تعداد ضلع‌های یک چندضلعی ۳ تا است.

یک چندضلعی شبکه‌ای حداقل چند نقطه‌ی درونی می‌تواند داشته باشد؟
 حداقل صفر، یعنی شامل هیچ نقطه‌ی درونی نباشد.

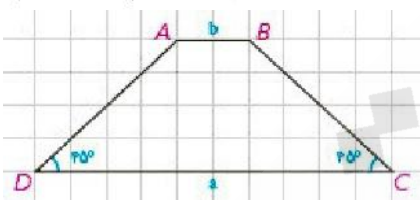
در یک لوزی اندازه‌ی هر ضلع $2\sqrt{10}$ و نسبت اندازه‌های دو قطر $\frac{1}{3}$ است. مساحت لوزی را پیدا کنید.
 a را بزرگ‌ترین قطر در نظر می‌گیریم. بنابراین $a = 3b$ از طرفی در لوزی داریم: (بنا به رابطه‌ی فیثاغورس)

$$\left(\frac{a}{2}\right)^2 + \left(\frac{b}{2}\right)^2 = (2\sqrt{10})^2$$

$$\left(\frac{3b}{2}\right)^2 + \left(\frac{b}{2}\right)^2 = 40 \Rightarrow \frac{10b^2}{4} = 40 \Rightarrow b = \frac{4 \times 40}{10}$$

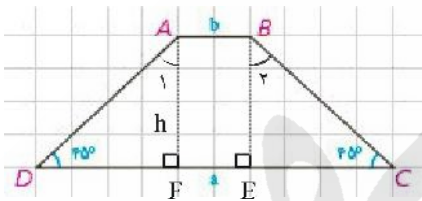
$$\frac{a \cdot b}{2} = \frac{4 \times 12}{2} = \frac{48}{2} = 24$$

مساحت برابر است با:



در ذوزنقه‌ی شکل مقابل اندازه‌های دو قاعده a و b و اندازه‌های دو زاویه‌ی مجاور به یک قاعده 45° است. مساحت ذوزنقه را برحسب a و b محاسبه کنید. از A و B بر قاعده DC عمود کنید.

عمودهای BF و AF را بر CD وارد می‌کنیم چهارضلعی ABCD مستطیل است. پس:



$$AB = EF = b$$

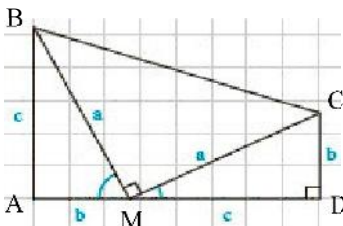
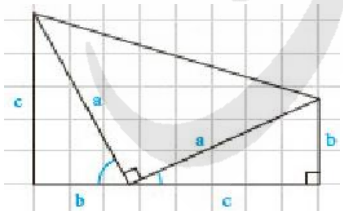
$$\triangle ADF; \angle A_1 = \angle D = 45^\circ \Rightarrow AF = DF = h$$

$$\triangle BCE; \angle B_1 = \angle C = 45^\circ \Rightarrow BE = CE = h$$

$$\Rightarrow CD = 2h + b = a \Rightarrow h = \frac{a-b}{2}$$

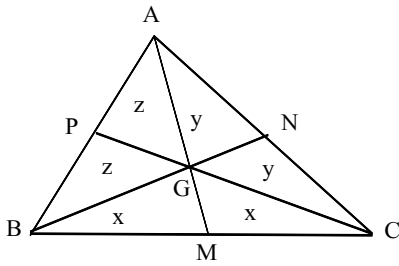
$$S_{ABCD} = \frac{1}{2}(a+b)h \Rightarrow S_{ABCD} = \frac{a+b}{2} \times \frac{a-b}{2} = \frac{a^2 - b^2}{2}$$

مساحت ذوزنقه‌ی مقابل را به دو طریق به دست آورید. از مساوی قرار دادن آن‌ها چه نتیجه‌ای به دست می‌آید؟



$$\xrightarrow{\times 2} (b+c)^2 = 2bc + a^2 \Rightarrow b^2 + 2bc + c^2 = 2bc + a^2 \Rightarrow b^2 + c^2 = a^2$$

ثابت کنید در هر مثلث با رسم هر سه میانه، مثلث به شش مثلث هم مساحت تقسیم می شود.



میانه های مثلث ABC در نقطه ی G هم رس هستند.
می دانیم هر میانه مساحت مثلث را نصف می کند.

$$\triangle BGC : \text{میانه } GM \Rightarrow S_{BMG} = S_{GMC} = x$$

$$\triangle AGC : \text{میانه } GN \Rightarrow S_{AGN} = S_{GNC} = y$$

از طرف دیگر داریم:

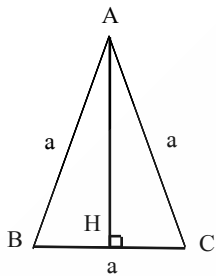
$$\triangle ABC : \text{میانه } AM \Rightarrow S_{ABM} = S_{ACM} \Rightarrow 2z + x = 2y + x \Rightarrow y = z$$

$$\triangle ABC : \text{میانه } BN \Rightarrow S_{ABN} = S_{BNC} \Rightarrow 2z + y = 2x + y \Rightarrow x = z$$

بنابراین $x = y = z$ در نتیجه شش مثلث AGN و GNC و GMC و BGM و BGP و AGP هم مساحت هستند.

مساحت مثلث متساوی الاضلاع به ضلع a را حساب کنید.

در مثلث متساوی الاضلاع ارتفاع همان میانه است. ارتفاع را با استفاده از رابطه ی فیثاغورس محاسبه می کنیم:



$$a^2 = (HA)^2 + \left(\frac{a}{2}\right)^2 \Rightarrow (HA)^2 = a^2 - \left(\frac{a}{2}\right)^2 \Rightarrow (HA)^2 = a^2 - \frac{a^2}{4}$$

$$= \frac{4a^2 - a^2}{4} = \frac{3}{4}a^2 \Rightarrow AH = \frac{\sqrt{3}}{2}a$$

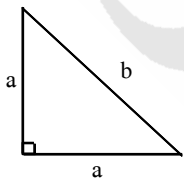
$$\frac{1}{2} \left(\frac{\sqrt{3}}{2} a \cdot a \right) = \frac{\sqrt{3}}{4} a^2$$

مساحت برابر است با:

مساحت مثلث قائم الزاویه ی متساوی الساقین برابر با ۸ است. محیط این مثلث را به دست آورید.

طول هر ضلع زاویه ی قائمه را a در نظر می گیریم پس $a = 8$ و $a^2 = 16$ در نتیجه $\frac{1}{2} a \cdot a = 8$

داریم:



$$b^2 = a^2 + a^2 \Rightarrow b^2 = 32 \Rightarrow b = \sqrt{32} = 4\sqrt{2}$$

$$\text{محیط: } 4 + 4 + 4\sqrt{2} = 8 + 4\sqrt{2}$$

اندازه ی قطر لوزی ۱۲ و مساحت آن ۳۶ است. قطر دیگر لوزی و محیط لوزی را محاسبه کنید.

طول قطر دیگر لوزی را a در نظر می گیریم.

$$S_{\text{لوزی}} = \frac{\text{حاصلضرب دو قطر}}{2} \Rightarrow \frac{12a}{2} = 36 \Rightarrow a = 6$$

- در یک دوزنقه، خطی که وسط ساقها را به هم وصل کند، مساحت آن را به نسبت ۳ به ۵ تقسیم می کند. نسبت قاعده های دوزنقه کدام است؟

(۱) $\frac{1}{4}$ (۲) $\frac{1}{3}$ (۳) $\frac{2}{5}$ (۴) $\frac{3}{5}$

سراسری <= ریاضی <= ۹۸

- در یک دوزنقه قائم الزاویه، از نقطه O محل تلاقی قطرهای، خطی موازی قاعده ها رسم شود. ساق قائم را در A و ساق مایل را در B قطع می کند. نسبت $\frac{OA}{OB}$ ، چگونه است؟

(۱) کوچک تر از ۱ (۲) مساوی ۱ (۳) بزرگ تر از ۱ (۴) متغیر نسبت به اضلاع

سراسری <= تجربی <= ۹۷

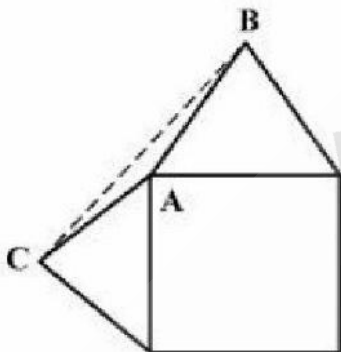
- در مثلث قائم الزاویه، ارتفاع و میانه ی نظیر وتر، زاویه ی ۱۲ درجه با هم ساخته اند. کوچک ترین زاویه ی این مثلث، چند درجه است؟

(۱) ۳۴ (۲) ۳۸ (۳) ۳۷ (۴) ۳۹

سراسری <= تجربی <= ۹۷

- بر روی دو ضلع مجاور مربعی به ضلع ۲ واحد، مثلث های متساوی الاضلاع ساخته شده است. مساحت مثلث ABC چند واحد مربع است؟

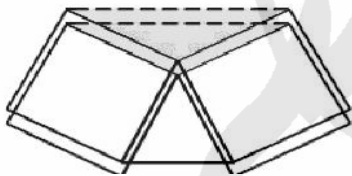
(۱) $\sqrt{3} - 1$ (۲) $\frac{1}{4}\sqrt{3}$ (۳) ۱ (۴) $\sqrt{3}$



کنکورهای خارج از کشور <= سراسری <= تجربی

- در یک مثلث متساوی الاضلاع، بر روی دو ضلع آن دو مربع ساخته شده است. مساحت مثلث سایه زده، چند برابر مساحت مثلث اصلی است؟

(۱) $\frac{\sqrt{3}}{2}$ (۲) $\frac{2\sqrt{3}}{3}$ (۳) ۱ (۴) $\sqrt{3}$



سراسری <= ریاضی <= ۹۳ (سراسری - آزاد)

- در دوزنقه قائم الزاویه ای نسبت دو قاعده برابر $\frac{2}{3}$ است. اگر وسط قاعده کوچک را به وسط ساق قائمه وصل کنیم مساحت مثلث حاصل چند برابر مساحت دوزنقه اصلی است؟

(۱) $\frac{1}{10}$ (۲) $\frac{1}{9}$ (۳) $\frac{1}{8}$ (۴) $\frac{1}{6}$

سراسری <= تجربی <= ۸۲

- طول ساق یک مثلث متساوی الساقین $\sqrt{۸۵}$ سانتی متر و طول قاعده آن ۱۲ سانتی متر است. مساحت مثلث چند سانتی متر مربع است؟

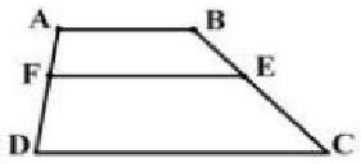
- (۱) $۲۴\sqrt{۳}$ (۲) ۴۲ (۳) $۳۰\sqrt{۲}$ (۴) ۴۸

< تجربی ≤ ۸۰ و سنجش علمی آزمون یار $\leq ۸۱ - ۸۰$ \leq متوسط ۴

- در چهارضلعی ABCD، وسط دو ضلع غیرمجاور و وسط دو قطر آن، رأس‌های یک لوزی است. الزاماً کدام نتیجه‌گیری در مورد چهارضلعی مفروض، درست است؟

- (۱) دو ضلع غیرمجاور دیگر، برابرند.
 (۲) دو قطر عمود برهم‌اند.
 (۳) دو ضلع شامل رأس‌های لوزی، برابرند.
 (۴) دو ضلع غیرمجاور، موازی‌اند.
 سراسری \leq ریاضی ≤ ۹۸

- در دوزنقه ABCD، قاعده‌ی بزرگ $\frac{۵}{۲}$ قاعده‌ی کوچک است و $AF = \frac{۱}{۴}AD$ و EF موازی قاعده است.



نسبت $\frac{EF}{CD}$ ، کدام است؟

- (۱) $\frac{۱۱}{۲۰}$ (۲) $\frac{۷}{۱۵}$ (۳) $\frac{۸}{۱۵}$ (۴) $\frac{۳}{۵}$

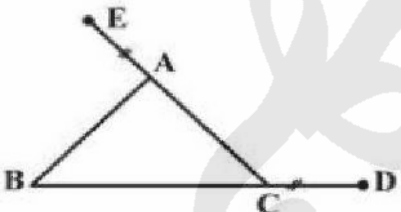
کنکورهای خارج از کشور \leq سراسری \leq تجربی

- در مثلث ABC، ضلع AB بزرگ‌تر از ضلع AC است. هریک از میانه‌های BM و CN را از وسط اضلاع به اندازه خود تا D و E امتداد می‌دهیم. نسبت مساحت مثلث DBC به مساحت مثلث EBC، کدام است؟

- (۱) کم‌تر از ۱
 (۲) بیش‌تر از ۱
 (۳) مساوی ۱
 (۴) بستگی به ضلع سوم دارد.

کنکورهای خارج از کشور \leq سراسری \leq تجربی

- در مثلث متساوی‌الاضلاع ABC، بر روی امتداد دو ضلع BC و CA پاره‌خط‌های $CD = AE$ جدا شده است. زاویه‌ی بین امتداد DA با BE چند درجه است؟



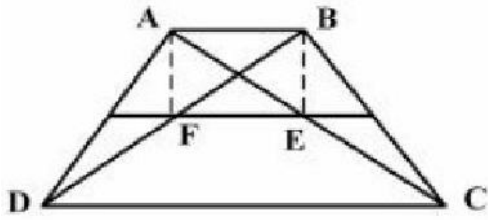
- (۱) ۴۵ (۲) ۶۰ (۳) ۷۵ (۴) ۹۰

کنکورهای خارج از کشور \leq سراسری \leq تجربی

- در یک متوازی‌الاضلاع با زاویه‌ی ۶۰ درجه، نیم‌سازهای دو زاویه‌ی مجاور ضلع بزرگ، روی ضلع دیگر آن متقاطع‌اند. اگر محیط این متوازی‌الاضلاع $۱۲\sqrt{۳}$ باشد، مساحت آن کدام است؟

- (۱) $۹\sqrt{۳}$ (۲) ۱۸ (۳) $۱۲\sqrt{۳}$ (۴) $۱۸\sqrt{۳}$

سراسری \leq تجربی ≤ ۹۷

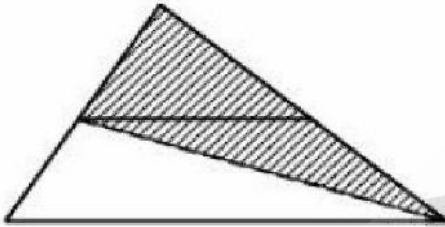


۳ - در دوزنقه ABCD، نسبت قاعده‌ها $\frac{1}{3}$ ، خط واصل به اوساط ساق‌ها، اقطار دوزنقه را در E و F قطع کرده است. مساحت چهارضلعی ABEF، چند برابر مساحت دوزنقه اولیه است؟

- (۱) $\frac{2}{9}$
- (۲) $\frac{1}{6}$
- (۳) $\frac{3}{16}$
- (۴) $\frac{1}{4}$

سر اسری = ریاضی = ۹۷

۴ - در شکل زیر، نسبت قاعده‌های دوزنقه $\frac{3}{5}$ است. مساحت مثلث سایه زده، چند برابر مساحت دوزنقه است؟



- (۱) $\frac{3}{4}$
- (۲) $\frac{7}{8}$
- (۳) $\frac{14}{15}$
- (۴) $\frac{15}{16}$

کنکورهای خارج از کشور = سر اسری = تجربه بی

۵ - در دوزنقه‌ای با طول قاعده‌های ۸ و ۱۲ و ارتفاع ۱۰ واحد، مساحت مثلث محدود به دو قطر و یک ساق آن، چند واحد مربع است؟

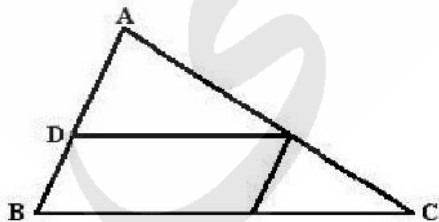
- (۱) ۱۸
- (۲) ۲۰
- (۳) ۲۴
- (۴) ۲۸

سر اسری = تجربه بی = ۹۵

۶ - در دوزنقه متساوی‌الساقین، با زاویه‌ی ۶۰ درجه، قاعده‌ی کوچک‌تر برابر ساق آن است. اگر محیط این دوزنقه ۳۰ واحد باشد، مساحت آن کدام است؟

- (۱) $24\sqrt{3}$
- (۲) $27\sqrt{3}$
- (۳) ۴۸
- (۴) ۵۴

سر اسری = تجربه بی = ۹۵



۷ - در شکل روبه‌رو $\frac{DA}{DB} = \frac{2}{3}$ ، مساحت متوازی‌الاضلاع چند درصد مساحت مثلث ABC است؟

- (۱) ۳۶
- (۲) ۴۰
- (۳) ۴۵
- (۴) ۴۸

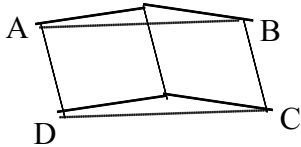
سر اسری = ریاضی = ۹۵

۸ - در یک ذوزنقه متساوی الساقین، اندازه‌ی دو قاعده برابر ۵ و ۹ و طول ساق آن ۶ واحد است. مساحت این ذوزنقه کدام است؟

- (۱) $14\sqrt{6}$ (۲) $21\sqrt{2}$ (۳) $21\sqrt{3}$ (۴) $28\sqrt{2}$

کنکورهای خارج از کشور = سراسری = تجربی

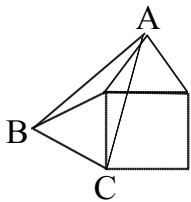
۹ - در شکل مقابل، یک مربع و یک لوزی با زاویه‌ی 60° درجه، در یک ضلع مشترک‌اند. بزرگ‌ترین زاویه متوازی‌الاضلاع ABCD چند درجه است؟



- (۱) ۱۰۰ (۲) ۱۰۵ (۳) ۱۲۰ (۴) ۱۳۵

سراسری = تجربی = ۸۸

۰ - در شکل روبه‌رو، طول ضلع مربع ۲ واحد است. دو مثلث متساوی‌الاضلاع بر روی دو ضلع مجاور ساخته شده است. مساحت مثلث ABC، کدام است؟



- (۱) $\sqrt{6}$ (۲) $1 + \sqrt{3}$ (۳) $2 + \sqrt{3}$ (۴) ۴

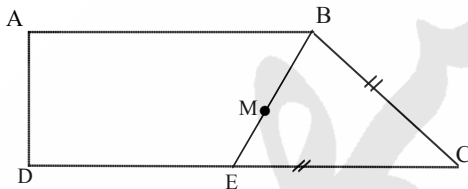
سراسری = ریاضی = ۹۲ (سراسری - آزاد)

۱ - در متوازی‌الاضلاع اندازه‌ی دو قطر ۱۲ و ۸ واحد، و زاویه‌ی بین دو قطر ۱۳۵ درجه است. مساحت متوازی‌الاضلاع چند برابر $\sqrt{2}$ است؟

- (۱) ۱۸ (۲) ۲۴ (۳) ۳۲ (۴) ۳۶

سراسری = تجربی = ۹۲ (سراسری - آزاد)

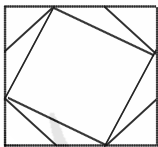
۲ - در شکل مقابل چهار ضلعی ABCD، ذوزنقه قائم‌الزاویه است و $CB = CE$ ، مجموع فواصل M از دو خط CB و CE برابر کدام است؟



- (۱) DE (۲) BC (۳) BE (۴) AD

کنکورهای خارج از کشور = سراسری = تجربی

۳ - در شکل مقابل اندازه طول اضلاع هشت ضلعی منتظم ۲ واحد است. مساحت مربع کوچک چند واحد مربع است؟

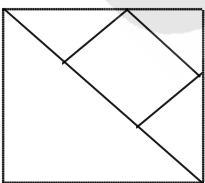


- (۱) $4(2 + \sqrt{2})$ (۲) $8(1 + \sqrt{2})$ (۳) $8(2 + \sqrt{2})$ (۴) $4(2 + \sqrt{2})$

سراسری = ریاضی = ۸۷

۴ - در شکل مقابل هر دو چهار ضلعی مربع‌اند.

مساحت مربع بزرگتر چند برابر مساحت کوچکترین مثلث‌ها است؟



- (۱) ۱۲ (۲) ۱۶ (۳) ۱۸ (۴) ۲۴

سراسری = تجربی = ۸۴

در یک مستطیل با طول و عرض $2\sqrt{6}$ و $2\sqrt{3}$ ، فاصله هر رأس از قطر مستطیل کدام است؟

- (۱) $\sqrt{2}$ (۲) ۲ (۳) ۳ (۴) $2\sqrt{2}$

سراسری <= <= تجربی <= ۸۳

در یک مستطیل وسط های اضلاع را به هم وصل می کنیم، نسبت مساحت مستطیل به مساحت شکل حاصله کدام است؟

- (۱) $\sqrt{2}$ (۲) ۲ (۳) $\frac{\sqrt{2}}{2}$ (۴) ۳

سراسری <= <= تجربی <= ۸۳

در مثلث قائم الزاویه ABC ($A = \frac{\pi}{2}$) $AC = 2AB$ ارتفاع AH رسم شده است. مساحت مثلث ABC چند برابر مساحت مثلث ABH است؟

- (۱) ۳ (۲) ۴ (۳) ۵ (۴) ۶

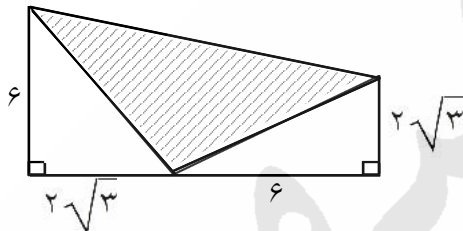
سراسری <= <= ریاضی <= ۸۱

در مثلث ABC اندازه زاویه های B و C به ترتیب 38 و 64 درجه است. اندازه زاویه بین نیمساز خارجی زاویه C و نیمساز داخلی زاویه B کدام است؟

- (۱) ۱۹ (۲) ۳۹ (۳) ۳۲ (۴) ۷۲

آزمایشی سنجش <= <= دهم <= سال تحصیلی ۹۵-۹۶

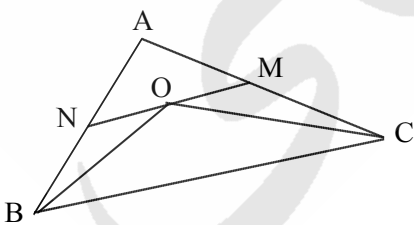
در شکل مقابل مساحت مثلث سایه زده کدام است؟



- (۱) ۱۸ (۲) ۲۰ (۳) ۲۴ (۴) ۳۲

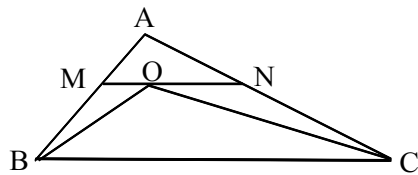
آزمایشی سنجش <= <= ریاضی <= سال تحصیلی ۹۳-۹۴

در مثلث ABC ، از نقطه O محل تلاقی نیمسازهای B و C خطی به موازات BC رسم می کنیم تا AB را در نقطه M و AC را در نقطه N قطع کند. حاصل $BM + CN$ برابر کدام است؟



- (۱) $\frac{MN}{2}$ (۲) MN (۳) BC (۴) $\frac{MN + BC}{2}$

آزمایشی سنجش <= <= دهم <= سال تحصیلی ۹۶-۹۷



در شکل زیر $AB = 11$ ، $BC = 22$ ، $AC = 16$ و MN خطی موازی BC است که از O می‌گذرد. اگر BO و CO به ترتیب نیمسازهای زوایای ABC و ACB باشند، محیط مثلث AMN کدام است؟

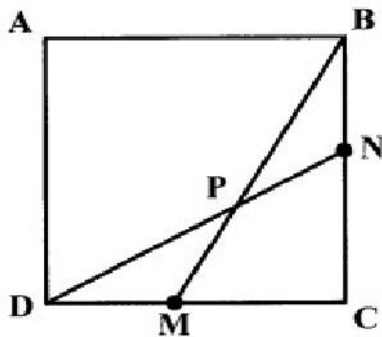
۲۹ (۲)

۲۷ (۱)

۳۳ (۴)

۳۱ (۳)

آزمایشی سنجش = > دهم = > سال تحصیلی ۹۵ - ۹۶

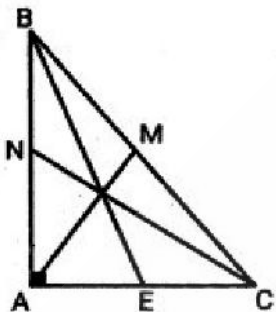


در مربع $ABCD$ ، نقاط M و N به ترتیب وسطهای DC و BC می‌باشند. نسبت مساحت چهارضلعی $MPNC$ به مساحت مربع $ABCD$ ، کدام است؟

 $\frac{1}{4}$ (۲) $\frac{1}{3}$ (۱) $\frac{1}{12}$ (۴) $\frac{1}{6}$ (۳)

آزمایشی سنجش = > دهم = > سال تحصیلی ۹۷ - ۹۸

در شکل زیر، مثلث ABC قائم‌الزاویه است. $(\hat{A} = 90^\circ)$ و AM و BE و CN میان‌های وارد بر اضلاع مثلث می‌باشند. حاصل $AM^2 + BE^2 + CN^2$ ، کدام است؟

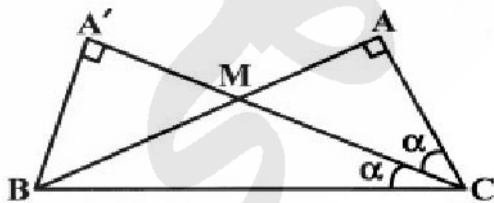
 $\frac{3}{2} BC^2$ (۱) $2AB^2$ (۲) $AC^2 + BC^2$ (۳) $AB^2 + AC^2 + BC^2$ (۴)

آزمایشی سنجش = > دهم = > سال تحصیلی ۹۷ - ۹۸

در شکل زیر $\alpha = 30^\circ$ است. نسبت مساحت مثلث $A'BC$ به مساحت مثلث AMC ، کدام است؟

۲ (۱)

۳ (۲)

 $\sqrt{2}$ (۳) $\sqrt{3}$ (۴)

آزمایشی سنجش = > دهم = > سال تحصیلی ۹۷ - ۹۸

در مثلث ABC با اضلاع $a = 16$ ، $c = b = 10$ و نقطه M روی ضلع BC قرار دارد. مجموع فواصل M از دو ضلع AB و AC کدام است؟

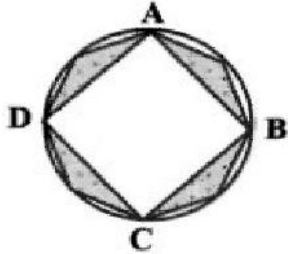
 $\frac{9}{8}$ (۴) $\frac{9}{6}$ (۳) $\frac{11}{8}$ (۲) $\frac{11}{5}$ (۱)

آزمایشی سنجش = > یازدهم = > سال تحصیلی ۹۷ - ۹۸

از یک قطعه مقوا به شکل مثلث متساوی الاضلاع به ضلع ۶ واحد با حذف گوشه‌های آن شش ضلعی منتظم ساخته می‌شود. مساحت آن کدام است؟

- (۱) $4\sqrt{3}$ (۲) $6\sqrt{3}$ (۳) $8\sqrt{3}$ (۴) ۴

آزمایشی سنجش = < دوازدهم = < سال تحصیلی ۹۷ - ۹۸



در شکل زیر، شعاع دایره برابر $\sqrt{2}$ است. مساحت ناحیه بین هشت ضلعی منتظم و مربع

ABCD، کدام است؟

- (۱) $4(\sqrt{2}-1)$ (۲) $8(\sqrt{2}-1)$ (۳) $4(2-\sqrt{2})$ (۴) $8(2-\sqrt{2})$

آزمایشی سنجش = < دهم = < سال تحصیلی ۹۶ - ۹۷

در یک دوزنقه متساوی الساقین، طول پاره‌خطی که وسط‌های دو ساق را به هم وصل می‌کند، برابر ۳ است. اگر قطرهای دوزنقه بر هم عمود باشند، مساحت دوزنقه کدام است؟

- (۱) ۶ (۲) $6\sqrt{3}$ (۳) ۹ (۴) $9\sqrt{3}$

آزمایشی سنجش = < دهم = < سال تحصیلی ۹۶ - ۹۷

نسبت اضلاع قائم از مثلثی $\frac{\sqrt{3}}{3}$ و میانه‌ی وارد بر ضلع بزرگ آن ۸ واحد است. مساحت مثلث کدام است؟

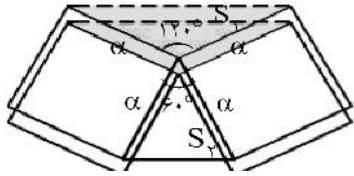
- (۱) $24\sqrt{3}$ (۲) $32\sqrt{3}$ (۳) ۳۶ (۴) ۴۸

آزمایشی سنجش = < ریاضی = < ۸۷

پاره‌خط AB داده شده است. دهانه پرگار را یک بار به اندازه ۳، بار دیگر به اندازه ۷ باز می‌کنیم و از نقطه A دو کمان می‌زنیم. سپس کمان‌هایی به همان اندازه‌ها، این بار از نقطه B می‌زنیم و دو نقطه برخورد را، C و D می‌نامیم تا متوازی الاضلاع ACBD تشکیل شود. طول AB کدام می‌تواند باشد؟

- (۱) ۳ (۲) ۸ (۳) ۱۰ (۴) ۱۲

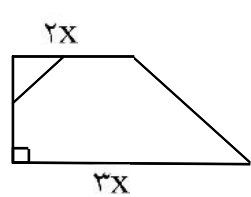
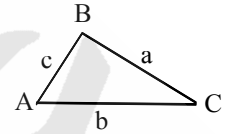
آزمایشی سنجش = < یازدهم = < سال تحصیلی ۹۷ - ۹۸



$$S_{ABC} = \frac{1}{2} ab \sin C$$

$$\begin{cases} S_1 = \frac{1}{2} a \times a \times \sin 120^\circ \\ S_2 = \frac{1}{2} a \times a \times \sin 60^\circ \end{cases} \Rightarrow \frac{S_1}{S_2} = \frac{\frac{1}{2} a \times a \times \sin 120^\circ}{\frac{1}{2} a \times a \times \sin 60^\circ} = 1$$

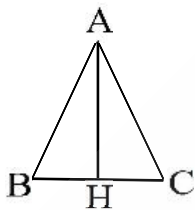
توضیح: از آن جا که 120° و 60° مکمل یکدیگرند، مقدار \sin شان با هم برابر است.



$$S = \frac{1}{2} (3x + 2x)h = \frac{5}{2} x h$$

گزینه ۱ پاسخ صحیح است.

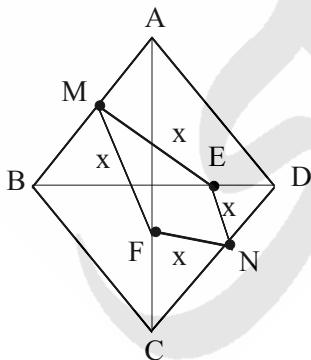
$$S = \frac{1}{2} x \times \frac{h}{2} = \frac{1}{4} x h \Rightarrow \frac{S_1}{S_2} = \frac{\frac{1}{4}}{\frac{5}{2}} = \frac{1}{10}$$



$$S_{ABC} = \frac{1}{2} AH \cdot BC = \frac{1}{2} 7 \times 12 = 42$$

یادآوری: ارتفاع وارد بر قاعده در مثلث متساوی الساقین میانه قاعده نیز می باشد.

بنابراین گزینه ۲ پاسخ صحیح است.



گزینه ۱ پاسخ صحیح است.

در نظر بگیرید نقاط M و N وسط های دو ضلع غیرمجاور چهارضلعی ABCD است و نقاط E و F وسط های دو قطر آن است و چهارضلعی MENF لوزی به ضلع x است. بنابر قضیه ی میان خط دو مثلث نتیجه می گیریم.

$$BC = 2MF = 2EN = 2x \text{ و } AD = 2ME = 2FN = 2x$$

پس $BC = AD$ یعنی دو ضلع غیرمجاور دیگر چهارضلعی ABCD برابرند.

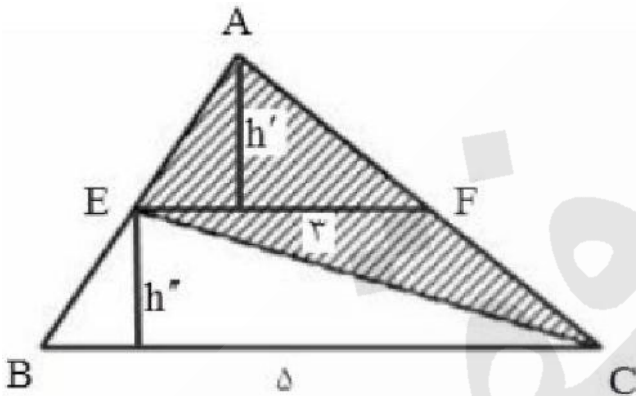
گزینه ۴ پاسخ صحیح است. پاره خط رسم شده در دوزنقه‌ی موجود، پاره خط میانگین است. نکته: اگر پاره خط میانگین در دوزنقه، قطرهای آنرا در نقاط E و F قطع کند آن گاه EF برابر است با نصف تفاضل طول قاعده‌های دوزنقه.

$$AB = x, CD = 3x \rightarrow EF = \frac{CD - AB}{2} = \frac{3x - x}{2} = x$$

بنابراین چهارضلعی ABEF در حالت کلی متوازی الاضلاع است (که البته در این سؤال مستطیل است) و ارتفاع آن هم نصف ارتفاع دوزنقه است (به خاطر تالش موجود در شکل). بنابراین داریم:

$$\frac{S_{ABEF}}{S_{ABCD}} = \frac{\frac{h}{2}x}{\frac{h}{2}(x + 3x)} = \frac{1}{4}$$

گزینه ۴ پاسخ صحیح است.



$$\begin{aligned} \frac{EF}{BC} &= \frac{3}{5} \\ \frac{S_{\triangle BEC}}{S_{\triangle BCFE}} &= \frac{5}{8} \Rightarrow \frac{S_{\triangle EFC}}{S_{\triangle BCFE}} = \frac{3}{8} \\ \frac{S_{\triangle EFC}}{S_{\triangle BEC}} &= \left(\frac{3}{5}\right)^2 = \frac{9}{25} \Rightarrow \frac{S_{\triangle EFC}}{S_{\triangle BCFE}} = \frac{9}{16} \\ \frac{3}{8} + \frac{9}{16} &= \frac{15}{16} \end{aligned}$$

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. در هر دوزنقه با رسم دو قطر، دو مثلث بین دو قطر و ساق‌ها هم‌مساحت هستند و مساحت هر کدام واسطه هندسی بین مساحت مثلث‌های بین دو قطر و دو قاعده است، یعنی در شکل زیر داریم:

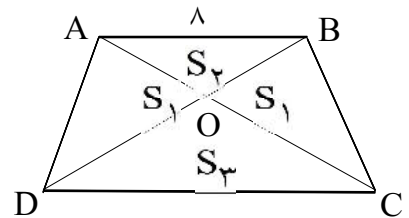
می‌دانیم در دوزنقه‌ها دو مثلث ایجاد شده با دو قطر و دو ساق هم‌مساحت‌اند:

$$S_{OAD} = S_{OBC} = S_1$$

$$AB \parallel CD \Rightarrow \frac{AO}{OC} = \frac{BO}{OD} = \frac{8}{12} = \frac{2}{3}$$

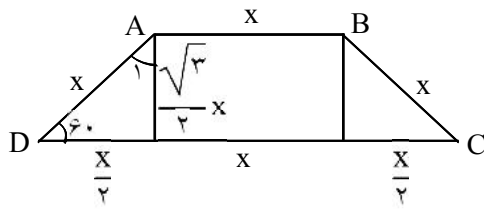
$$\frac{S_2}{S_1} = \frac{AO}{OC} = \frac{2}{3} \Rightarrow S_2 = \frac{2}{3} S_1$$

$$\frac{S_3}{S_1} = \frac{BO}{OD} = \frac{2}{3} \Rightarrow S_3 = \frac{2}{3} S_1$$



$$S_{ABCD} = 2S_1 + S_2 + S_3 \Rightarrow \frac{1}{2}h(AB + CD) = 2S_1 + \frac{2}{3}S_1 + \frac{2}{3}S_1 \Rightarrow \frac{1}{2}(10)(8 + 12) = \left(2 + \frac{2}{3} + \frac{2}{3}\right) S_1$$

$$\Rightarrow 100 = \frac{12 + 4 + 9}{6} S_1 \Rightarrow S_1 = \frac{600}{25} = 24$$



گزینه ۲ پاسخ صحیح است. اگر اندازه‌ی ساق دوزنقه x باشد، آن‌گاه $AD = AB = BC = x$.

ارتفاع‌های AH و BH' را رسم می‌کنیم. در این صورت دو مثلث قائم‌الزاویه‌ی ADH و BCH' با داشتن وتر و یک ضلع قائمه، مساوی همنهشت هستند، پس $DH = CH'$ و

$$\text{چون } \hat{A}_1 = 30^\circ \text{ پس } \frac{AD}{2} = \frac{x}{2} \Rightarrow DH = CH' = \frac{AD}{2} = \frac{x}{2}$$

از طرفی چهارضلعی $ABH'H$ مستطیل است، پس $HH' = x$ در نتیجه $DC = 2x$. داریم:

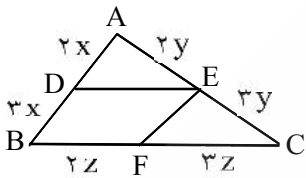
$$x + x + x + 2x = 30 \Rightarrow 5x = 30 \Rightarrow x = 6$$

بنابراین $AB = 6$ و $DC = 12$ در ضمن در مثلث قائم‌الزاویه ADH نتیجه می‌گیریم:

$$\hat{D} = 60^\circ \Rightarrow AH = \frac{\sqrt{3}}{2} AD = \frac{\sqrt{3}}{2} (6) = 3\sqrt{3}$$

گزینه ۴ پاسخ صحیح است.

$$AD = 2x, \frac{AD}{BD} = \frac{2}{3} \Rightarrow BD = 3x$$



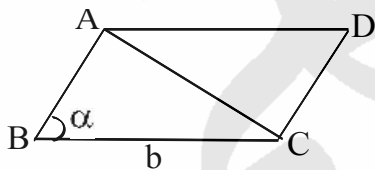
$$DE \parallel BC \Rightarrow \frac{AD}{DB} = \frac{AE}{EC} \Rightarrow \frac{AE}{EC} = \frac{2}{3} \Rightarrow AE = 2y, EC = 3y$$

$$EF \parallel AB \Rightarrow \frac{CE}{EA} = \frac{CF}{BF} \Rightarrow \frac{3y}{2y} = \frac{CF}{BF} \Rightarrow \frac{CF}{BF} = \frac{3}{2}$$

$$\Rightarrow CF = 3z, BF = 2z$$

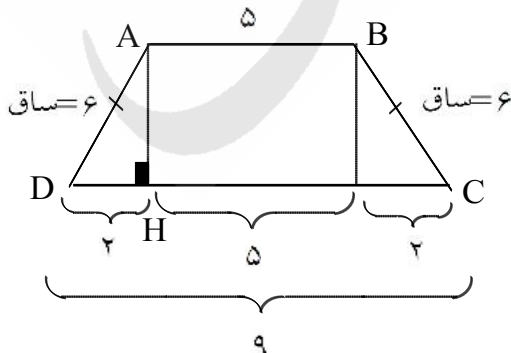
حالا مساحت متوازی‌الاضلاع و مساحت مثلث ABC را با کمک سینوس زاویه B به دست می‌آوریم.

$$\frac{S_{BDEF}}{S_{ABC}} = \frac{BD \times BF \sin B}{\frac{1}{2} BA \times BC \sin B} = \frac{(3x)(2z)}{\frac{1}{2} (5x)(5z)} = \frac{12}{25} = \frac{48}{100} = 48\%$$



نکته: مساحت هر متوازی‌الاضلاع برابر ضرب دو ضلع مجاور در سینوس زاویه بین آن‌ها است:

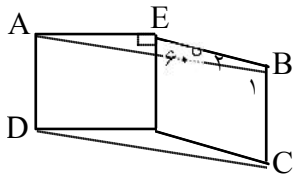
$$S_{ABC} = \frac{1}{2} a \cdot b \cdot \sin \alpha \Rightarrow S_{ABCD} = 2 S_{ABC} = a \cdot b \cdot \sin \alpha$$



گزینه‌ی ۴ پاسخ صحیح است.

$$\text{ارتفاع دوزنقه} = AH = \sqrt{AD^2 - DH^2} = \sqrt{6^2 - 2^2} = \sqrt{32} = 4\sqrt{2}$$

$$\Rightarrow S_{\text{دوزنقه}} = \frac{\text{ارتفاع} \times \text{مجموع دو قاعده}}{2} = \frac{(5+9) \times 4\sqrt{2}}{2} = 28\sqrt{2}$$

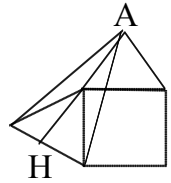


گزینه ۲ پاسخ صحیح است. مثلث AEB متساوی الساقین است.

$$\hat{E} = 90 + 60 = 150^\circ$$

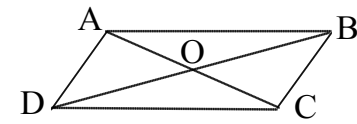
$$AE = EB = EF \Rightarrow \hat{EAB} = \hat{EBA} = 15^\circ$$

$$\hat{B}_1 = 15^\circ \Rightarrow B_1 = 120^\circ - 15^\circ = 105^\circ$$



گزینه ۳ پاسخ صحیح است.

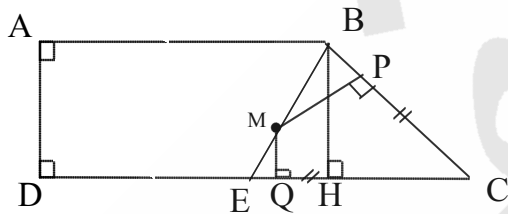
$$AH = 2 + \frac{\sqrt{3}}{2}(2) = 2 + \sqrt{3} ; S = \frac{2(2 + \sqrt{3})}{2} = 2 + \sqrt{3}$$



گزینه ۲ پاسخ صحیح است. هر ۴ مثلث به وجود آمده مساحت‌های برابر دارند. زیرا قطرهای منصف یکدیگرند و میانه مثلث مساحت را نصف می‌کند. در ضمن در هر مثلث با اضلاع a و b که زاویه بین آنها α باشد، مساحت با $\frac{1}{2}ab \sin \alpha$ برابر

$$S_{ABCD} = 4S_{AOB} = 4 \left(\frac{1}{2} OA \cdot OB \cdot S : 135^\circ \right) \Rightarrow S_{ABCD} = 2(4)(6) \frac{\sqrt{2}}{2} = 24\sqrt{2}$$

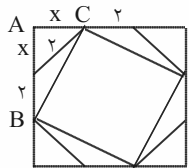
است.



گزینه ۴ پاسخ صحیح است. مجموع فواصل هر نقطه‌ی دلخواه روی قاعده مثلث متساوی الساقین تا دو ساق مثلث برابر با ارتفاع وارد بر ساق است و از آن جا که دوزنقه قائم‌الزاویه است، یعنی:

$$BC = EC \rightarrow MP + MQ = BH = AD$$

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. با توجه به شکل ابتدا x را به دست می‌آوریم.

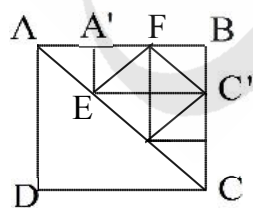


$$x^2 + x^2 = 2^2 \Rightarrow x = \sqrt{2}$$

$$\triangle ABC : BC^2 = AB^2 + AC^2 \Rightarrow BC^2 = (2 + \sqrt{2})^2 + (\sqrt{2})^2$$

$$= 6 + 4\sqrt{2} + 2 = 8 + 4\sqrt{2} = 4(2 + \sqrt{2})$$

مسئلاً BC^2 مساحت مربع کوچک‌تر است بنابراین مساحت مربع کوچک‌تر $4(2 + \sqrt{2})$ است.



گزینه ۳ پاسخ صحیح است. کوچکترین مثلث، مثلث BFC' با تقسیم‌بندی شکل داریم:

$$\left. \begin{aligned} S_{BFC'} &= \frac{1}{9} S_{ABC} \\ S_{ABC} &= \frac{1}{4} S_{ABCD} \end{aligned} \right\} \Rightarrow S_{BFC'} = \frac{1}{18} S_{ABCD}$$

$$\Rightarrow S_{ABCD} = 18 S_{BFC'}$$

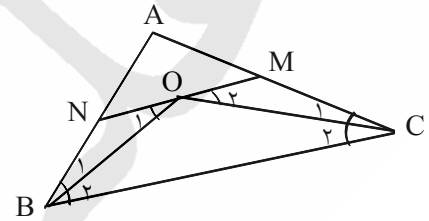
- گزینه ۲ پاسخ صحیح است.

$$\left\{ \begin{array}{l} \hat{B}_1 = \hat{B}_2 \\ \hat{B}_1 = \hat{O}_1 \end{array} \right. \Rightarrow \hat{B}_1 = \hat{O}_1 \Rightarrow \hat{OMB} \text{ متساوی الساقین} \Rightarrow BM = OM$$

$$\left\{ \begin{array}{l} \hat{C}_1 = \hat{C}_2 \\ \hat{C}_1 = \hat{O}_2 \end{array} \right. \Rightarrow \hat{C}_1 = \hat{O}_2 \Rightarrow \hat{ONC} \text{ متساوی الساقین} \Rightarrow CN = ON$$

بنابراین:

$$BM + CN = OM + ON = MN$$



- گزینه ۱ پاسخ صحیح است. چون BO نیمساز است پس:

$$\left. \begin{array}{l} \hat{MBO} = \hat{CBO} \\ MN \parallel BC \Rightarrow \hat{MOB} = \hat{CBO} \end{array} \right\} \Rightarrow \hat{MBO} = \hat{MOB}$$

در نتیجه $MO = MB$ و به طور مشابه $ON = NC$ به این ترتیب:

$$\begin{aligned} \text{محیط مثلث } AMN &= AM + MO + NO + NA = AM + MB + NC + NA \\ &= AB + AC = 11 + 16 = 27 \end{aligned}$$

- گزینه ۳ پاسخ صحیح است. قطر BD را رسم می کنیم.

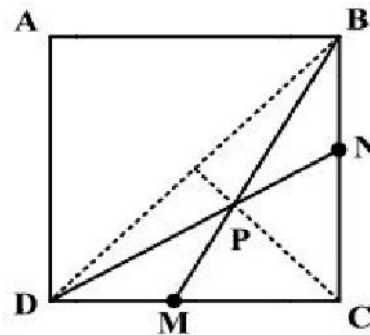
نقطه P، نقطه همرسی میانه‌ها (مرکز ثقل) مثلث $\triangle DBC$ است.

$$S_{\triangle BPD} = \frac{1}{3} \times \frac{1}{2} S_{ABCD} = \frac{1}{6} S_{ABCD}$$

$$S_{\triangle BPC} = \frac{1}{6} S_{ABCD}$$

$$BC \text{ وسط } N \Rightarrow S_{\triangle NPC} = \frac{1}{12} S_{ABCD}$$

$$DC \text{ وسط } M \Rightarrow S_{\triangle MPC} = \frac{1}{12} S_{ABCD}$$



گزینه ۱ پاسخ صحیح است.

$$\triangle ABE \rightarrow BE^2 = AB^2 + AE^2 = AB^2 + \frac{AC^2}{4}$$

$$\triangle ACN \rightarrow CN^2 = AC^2 + AN^2 = AC^2 + \frac{AB^2}{4}$$

$$AM = \frac{BC}{2} \Rightarrow AM^2 = \frac{BC^2}{4}$$

در مثلث قائم الزاویه میانه وارد بر وتر نصف وتر است

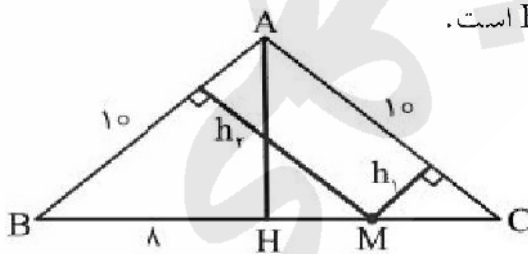
$$AM^2 + BE^2 + CN^2 = \frac{BC^2}{4} + AB^2 + \frac{AC^2}{4} + AC^2 + \frac{AB^2}{4}$$

گزینه ۲ پاسخ صحیح است.

$$\triangle AMC \sim \triangle A'BC \Rightarrow \frac{AC}{A'C} = \frac{AM}{A'B} = \frac{MC}{BC} = \text{نسبت تشابه}$$

$$AC = BC \cdot \cos 2\alpha = BC \cdot \cos 60^\circ = \frac{1}{2} BC$$

$$A'C = BC \cdot \cos \alpha = BC \cdot \cos 30^\circ = \frac{\sqrt{3}}{2} BC$$



گزینه ۳ پاسخ صحیح است. ABC متساوی الساقین، پس H وسط BC است.

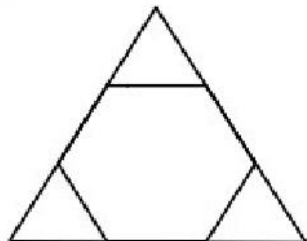
$$ABH: AH = \sqrt{10^2 - 8^2} = 6$$

$$\Rightarrow S_{ABC} = \frac{1}{2} \times 6 \times 16 = 48$$

$$S_{ABC} = S_{AMC} + S_{AMB} \Rightarrow 48 = 5h_1 + 5h_2$$

$$\Rightarrow h_1 + h_2 = 9/5$$

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. مساحت ۶ ضلعی $\frac{2}{3}$ مساحت مثلث متساوی الاضلاع اصلی است.



$$S = \frac{2}{3} \times \frac{a^2 \sqrt{3}}{4} = \frac{2}{3} \times \frac{36 \sqrt{3}}{4} = 6\sqrt{3}$$

گزینه ۱ پاسخ صحیح است.

$$OA = OB = \sqrt{2}$$

$$AB^2 = 2 + 2 = 4 \Rightarrow AB = 2$$

$$S_{\triangle OMB} = \frac{OM \times BH}{2} = \frac{\sqrt{2} \times 1}{2} = \frac{1}{2}\sqrt{2}$$

$$\text{مساحت ۸ ضلعی منتظم} = 8 \left(\frac{\sqrt{2}}{2} \right) = 4\sqrt{2}$$

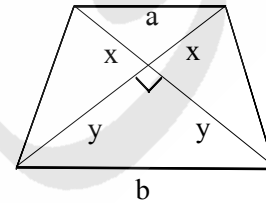
$$\text{مساحت ناحیه بین ۸ ضلعی و مربع} = 4\sqrt{2} - 4 = 4(\sqrt{2} - 1)$$

گزینه ۳ پاسخ صحیح است.

$$a^2 = x^2 + x^2 = 2x^2 \Rightarrow x = \frac{a}{\sqrt{2}}$$

$$b^2 = y^2 + y^2 = 2y^2 \Rightarrow y = \frac{b}{\sqrt{2}}$$

$$\text{مساحت دوزنقه} = \frac{1}{2}x^2 + \frac{1}{2}y^2 + \frac{1}{2}x \cdot y + \frac{1}{2}x \cdot y$$



در نتیجه:

$$\left. \begin{aligned} \text{مساحت دوزنقه} &= \frac{1}{4}(a+b)^2 \\ \frac{a+b}{2} &= 3 \Rightarrow a+b=6 \end{aligned} \right\} \Rightarrow \frac{1}{4}(6)^2 = 9$$

بنابراین:

گزینه ۲ صحیح است. می دانیم میانه ی وارد بر وتر نصف وتر است پس اندازه ی وتر ۱۶ می باشد.

$$\left(\frac{a}{b} = \frac{\sqrt{3}}{3}, a^2 + b^2 = 256 \right) \Rightarrow b = a\sqrt{3}, a^2 + 3a^2 = 256 \Rightarrow a = 8$$

- گزینه ۲ پاسخ صحیح است.

برای اینکه $ACBD$ متوازی الاضلاع به اضلاع $a = 7$ و $b = 3$ تولید شود، باید شرط مثلث بودن ABD ایجاد شود.

$$a - b < AB < a + b \Rightarrow 7 - 3 < AB < 3 + 7$$

$$4 < AB < 10$$

پس: AB می تواند ۸ باشد.

